

KOMMISSARZ (220) *sb m*

k- (113), c- (107); -mm- (164), -m- (56); -łf-, -fs-, -ss-, -sf-, -SS- (198), -f-, -s-(19), -fz- (3).
o jasne, a pochylone (w tym 2 r. błędne znakowanie),

sg *N* kommissârz (4). ◇ *G* kommissârza (2). ◇ *D* kommissârzowi (2). ◇ *I* kommissârzem (3); -em (2), -(e)m (1). ◇ *L* kommissârzu (1). ◇ *pl N* kommissârze (83). ◇ *G* kommissârzów (32); -ów (12), -(o)w (20). ◇ *D* kommissârz(o)m (10). ◇ *A* kommissârze (68), kommissârz(o)w (2); -e : -(o)w *ComCrac* (7 : 1), *ActReg* (7 : 1). ◇ *I* kommissârzmi (7). ◇ *L* kommiârzach (5), kommissârz(e)ch (1) *ComCrac*.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Urzędnik specjalny, powołany przez zwierzchnika do rozpatrywania określonych spraw, pełnomocnik, wysłannik; członek komisji; commissarius Mymer¹, JanStat; recuperator Calep, Cn; iudex delegatus a. extraordinarius Mącz; iudex commissarius JanStat; arbiter regundis finibus, iuris praediatorii vel praedialis peritus, praedicator, regundorum finium praefectus Cn (220) : Mymer¹ 9; Item saczvnnek thowaru kradzionego panowie Comisfarze thak posthanowili szwołyą panow stharosth LibLeg 6/118v; y theralf dlya thegołmi Com^miffarze nafche posłaly abi krziwdi yesly bi ktore myall pan Voyewoda abo poddany yego od poddanych naflich nagrodzoni bili. LibLeg 11/132; Nauka Com^misfarzom. kthorzi maya fzye szychacz na granyczi Volofkiew. skomissarzmi Woyewodi Voloskyego Lyata 1546 LibLeg 11/157v, 6/114v, 115, 119 [2 r.], 11/71v, 77 (38); MetrKor 61/35v; Aczkolwiek wliłdziech Oldownych Xiążęczia Pruskiego ielt naznaczono, iż takowe odezvy od Xiążęczia Pruskiego Commisfarze zobv ftron zlozeni tak od nas iako od Xiążęczia Pruskie⁶⁰ mieli vznawacz. Włfakoz iż tam nieielt napisano ani dolożono gdzieby czy Commisfarze. miedzi sobą niezgodni a rozni beli. ComCrac 14, 12v, 13 [3 r.], 15 [2 r.], 17v [2 r.]; APpellować żaden niemoże od Dekretu Krolewskiego. od Dekretu Commisfarzow fzełci Miaft. GroicPorz cc2v, bbv, bb2 [2 r.], cc [2 r.], cc2, oo2v; takowemu ná żądanie winniłmy dąć y damy czterech Commisfarzow ku Podkoniorzemu/ kthorzy máią czynić gránice wedle fprawoty fłarcow UstPraw 12; Dla záftánowienia krzywd ktore się dzieią miedzy poddánemi náłzemi koronnemi y kfiętwá wielkiego Litewłkiego/ będzem dáwac Commisfarze dwu z korony á dwu z Kfiętwá UstPraw K3, A3v, 12 [11 r.], I2v, K3; RejZwierz aa4, 100v; dáli też drugie liłty do Károlulá Miltycyulá Niemcá/ ktory był w komorze v Leoná Papieżá/ prołżac áby to wyzwolił v Papieżá/ by fłóżył w Niemcech mieyłce Luterowi/ á Komisfarze vczone ná to wyładził/ ku odpowiadaniu y wyłuchaniu gdzie kolwiek z vrzędu fwego/ przed ktorými Luter będzie wykładał piłanie fwoie BielKron 194, 357, 362v, 370v; Mącz 176c; BielSat C4v; To fię ten Papież Cefárzowi poddawa/ Zwierzchność iego nád sobą wyznawa/ á nie tylko przez ofobę Cefárfką/ ále y przez iego Komisfarze rozłádzonym być chce. NiemObr 62; BielRozm 5, 23; ActReg 7, 12, 45, 46 [2 r.], 68 [3 r.] (11); Recuperatores – Commisfarz dani od wierzchwofczy [!]. Calep 900b; OrzJan 52, 53, 54; Kommisfarze miedzy pániłtwy Koronnemi, á miedzy pogránicznemi wysyłani ku pogodzeniu różnic y fprawiedliwości, y gránic, y o cłá. SarnStat 836; ále cokolwiek Kommisfarze náłzy fkażą/ to ma byđż cáló y mocno. SarnStat 841; tedy przed Námi/ álbo ofobnym Kommisfarzem náłzym/ którego ktemu náznáčymy/ będą powinni odpowiedąć SarnStat 957, 5, 235, 339, 393 [3 r.], 452 (90).

W połączeniu z przydawką od nazwy miejscowej (2): Thoma logophieth y pan pyetr Varthik Marščhalek napifały y ynfyz Comiřarze Moldawřkye *LibLeg* 6/119, 11/159v.

W połączeniach szeregowych (5): Ktoby chciał grńniczyć z nńlzem imieniem/ obiecuiem nń żądanie poddńnego nńlzego dńc y zwolić dwu Comiřarzew y dygnitarzew/ y Podkomorzego/ ktorzy będn mogli grńnice dořtńtecznie vczynić. *UstPraw* 12; *OrzJan* 52; Pořłowi ińdńcńemu nń Sńym [...], ktoby gwařt vczynił: A tńkze Confiliarzowi, y Pořłowi krńlewfkińemu: tńkze Comiřarzewi, y Sędziemu. *SarnStat* 43, 43, 841.

W charakterystycznych połączeniach: kommissarz da(wa)ny (4), graniczny, mořdawski, papieski (3), szeřci miast (8), wojewody (wojewodziny) (8), wołoski, wysyłany (zesłany) (3); dekret kommissarza, jurysdycyja, pořłanie (zesłanie) (2); kommissarza da(wa)ć (11), deputować (2), mianować, naznaczyć (naznaczać) (10), otrzymać, pos(y)łać (wysłać, zesłać) (17), wybierać, wyprawować, wysadzić.

Wyrażenie: »kommissarz kroļa jego miłńści (a. jego, a. waszej kroļewskiej miłńści), od kroļa jego miłńści, kroļewski« [szyk 10 : 1] (9 : 1 : 1): Articuli przes Comissarze Croļa ye^go M, y Voyewodi Valaskiego nad Nyestre^m powyřzey Choczimya vczyniony *LibLeg* 6/114v; Ian Thworowřki Cařtellan Camyenyeczski Comiřarze od Croļa ye^go miłńczy przy kthorych bili Mykolay Iskrziczki podkomorzi y stharořtha Camyenieczski *LibLeg* 6/114v, 6/119, 11/71v, 131v, 137v, 138, 140, 153v; Wřzyřthkiey Liffłńdczkiey ziemie [...] krotkieńń a pożyteczne opifańie. Kwoli ich Miłńćia/ Kroļewřkim Comiřarzom/ etc. etc. vczynione. *KwiatOpis kt*.

Szeregi: »kommissyja i kommissarze« (1): O Kommiřiřńch y Kommiřarřńch nń grńnicach. *SarnStat* 846.

»ani podkomorzy, ani komisarz« (1):ń to tńm niebyłń ani Podkomorzego/ń ani Komisarřń żadnego/ń ani mńińnořci żadney *OrzRozm* T2. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»poseł i kommissarz« (1): Pořłom y Comiřarzom/ etc. Pńnom y dobrodzieiom řwym miłńćiwym/ Lńłki Bozey y rozmnożenia wřzelńkich/ w dobrym zdrowiu/ fortun nń dńgie czńfy od Pńnń Bogń winřzuię etc. *KwiatOpis* A2. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»kommissarz i rewizor« (1): wielkieńń odmińny w wielu częřci gruntu Szłńchty [...] przez pewne Kommiřarze y Rewizory nńlzń sřtńły řie *SarnStat* 1040. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»kommissarze a(l)bo (i) sńd (a(l)bo urzńd)« [szyk 4 : 1] (5): *UstPraw* Kv; *Item*, iżeř ty řńdy/ y Comiřarze/ y Sńymńw pokńy pořpolity zruřzył/ń albo Pořłńm nńlzym gwařt vczynił [*Judicia, commissarios, conventus, vel leqatos nostros violasti JanStat* 539]. *SarnStat* 141; Ktoby Kommiřarze,ń albo řńd,ń albo vrzńd pozwał [*Quicunque citaret commissarios, aut aliquod iudicium vel Officium JanStat* 411] o ińki pořtepek,ń tńkowy byřby przekonan, ma dńc żń winę dwoie 14. grzywien. *SarnStat* 469, 469, 843.

»kommissarz, (i, albo) sędnia« [szyk 2 : 1] (3): O sędniaz Comiřarzech granicznych aho na Wikupno ymienia danych *ComCrac* 17v; *UstPraw* B2; *BielKron* 370v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.].

W przen (1) : Bo pomřty nń hńrdego Pńńřkie nie przeminń. Zrzućił mńrnie y z niebń ony komiřarze/ Co chcieli hńrdzye rżędnic/ dawnoć to Bog karze. *RejWiz* 173v.